

Iedereen kent het wel. Plotseling moet de natuur wéér wijken voor een plan wat ergens onder uit een la is getrokken. Deze maand was het bos bij de Wylerberg aan de beurt. Begin november was onrust ontstaan over plannen betreffende "Tuinherstel voor Wylerberg". Om verdere onrust te voorkomen stuurde SBB een sussende brief aan "bewoners van Rijksstraatweg in Beek-Ubbergen in de directe nabijheid van huis Wylerberg". Hierin werd uitgelegd dat het Ministerie van Natuur geld beschikbaar had gesteld. "Daarmee kunnen we de tuin herstellen, de boomgaard, de zichtassen en de oprijlaan worden in ere hersteld". Met zo'n zin weet je meteen hoe de vlag erbij hangt!

Met het subsidiegeld is een sloopbedrijf ingehuurd en dat heeft deze week met grof geweld de hele omgeving rondom de Wylerberg naar de klote geholpen. Tientallen jaren heeft het geduurd voordat het zover was. Overall liepen weer dassen rond. 's Nachts struinden de steenmarters rond het gebouw, eekhoorns renden door de tamme kastanjes, de wilde zwijnen waren weer terug, reeën met kalfjes graasden in de bosranden, grootoorvleermuizen leefden in de holle bomen en aten samen met andere soorten vleermuizen de grote nachtvlinders en vliegende kevers. Bijna alle Nederlandse soorten spechten broedden hier dicht bijeen. In de bossen broedden havik, fluiters, sperwer en wespvlieg. De appelvink is een algemene broedvogel evenals holenbroeders als boomklever, holenduif en bosuil en recent heeft zelfs de middelste bonte specht zich er gevestigd. Er is een grote rijkdom aan bomen, planten en vlinders. Padden, hazelwormen, groene en bruine kikkers leefden van het grote aanbod aan voedsel. In de holttes van de bomen bouwden wilde bijen en hoornaars hun nesten. Dit alles niet dankzij, maar ondanks het beheer van de afgelopen jaren met de sloopactie van deze week als voorlopig dieptepunt. Zonder me er in verdiept te hebben wat er de laatste jaren heeft plaats gevonden in het beheer, hieronder een paar voorbeelden van waar het naar mijn idee goed mis ging en gaat in de omgang met natuur in de nabijheid van de Wylerberg.

Tot en met 2008 lag de Rijksstraatweg in voor- en najaar altijd vol doodgereden kikkers en padden. Die tijd is voorbij. In 2009 is er aan de voet van de Duivelsberg, over hele lengte van de Rijksstraatweg een stoeprand met straatputten aangelegd. Alle overwinterende kikkers, padden en salamanders op de Duivelsberg die dit voorjaar naar de lagere delen zijn gelopen om zich voort te planten kunnen nooit meer terug. Ze verdwijnen allemaal in straatputten. De populatie aan de zuidkant van de Duivelsberg is naar mijn inschatting met >90% afgenomen, in één jaar.

Toen het muurtje bij de ingang naar de Wylerberg kapot ging moest dat hersteld. In plaats van een dikke kalkrijke muur waarop een zee van muurvegetatie had kunnen groeien is weer gekozen voor een strakke betonnen muur waar met moeite alleen wat mos op kan groeien. Een gemiste kans. Toen de muur klaar was zijn de ontstane gaten achter de muur opgevuld met afvalgrond. Daarbij zijn wortels van japanse duizendknoop meegekomen en de laatste jaren zie je dat deze plant langzaam maar zeker het grasland daar in bezit aan het nemen is. Dat krijg je nooit meer weg.

In de bosrand van dat graslandje staat reuzenpaardestaart. Een heel zeldzame plant in Nederland. Tot tweemaal toe heb ik gezien dat deze groeiplek gebruikt werd om "tijdelijk" grond op te slaan. Vrachtwagens kiepten hun ladingen met puin en zand bovenop de reuzenpaardenstaarten om daarmee in de daarop volgende weken het pad naar boven "te herstellen".

Dat pad naar boven is de afgelopen twee jaar zo vaak met de bosmaaier mishandeld dat soorten als hengel, heksenkruid en klaverzuring sterk zijn afgenomen. Daarvoor in de plaats groeit nu brandnetel. Ook een belangrijke plant voor bijvoorbeeld dagvlinders, maar iedere keer als er eieren of rupsen op zijn afgezet, gaat de bosmaaier er weer overheen! Een holle weg van niks meer.

Aan de westkant van deze holle weg zijn een tijd terug kapitale berken en acacia's, platgegooid en daarvoor in de plaats zijn wat lullige hazelaartjes neergezet. Maar wortels van acacia's zijn niet zomaar weg dus al een paar jaar lang wordt daar meerdere keren per jaar met grof geweld, alle opkomende vegetatie kapot gemaakt. Broedvogels of niet, bodemleven, zoogdieren of insecten, geen enkele rekening wordt daar mee gehouden. Die hele helling is van een rijk ecosysteem teruggebracht naar een onderhoudsintensief plantsoen. Dit type onderhoud van hakken en zagen, en het tekeer gaan met de bosmaaier heeft zich de afgelopen jaren over een steeds groter oppervlak uitgebreid.

Boven gekomen is daar een paar jaar terug een stuk bos gekapt, geëgaliseerd, opgevuld met steentjes en daarvan is een grote parkeerplaats gemaakt. Weer een stuk bos weg.

De leilindes die langs de oprit stonden zijn daar eind jaren tachtig aangeplant. Twintig jaar lang zijn deze bomen onderhouden en bijgeknipt en eindelijk werd het wat de laatste paar jaar. Ze hadden nog 150 jaar meegekund, maar ze zijn zonder reden omgezaagd. Twintig jaar investering, zorg en twee rijen mooie leilindes zijn zomaar tegen de vlakte gegooid. Zelfs de wortelstronken zijn er uit pure angst voor dood hout en paddestoelen met veel geweld en lawaai uit gefreesd. Geen spoor mag er van achter blijven. Dat begrijp ik nog wel want ik zou me ook kapot schamen voor dit gedrag.

Bij de voordeur van de Wylerberg stond voorheen een dichte vegetatie van bramen, grote klis en koninginnekruid. Het zat daar 's zomers vol met dagvlinders en sabelsprinkhanen in verschillende soorten. Hiervan is ook al niets meer terug te vinden. Tijdens "herstel" van het grind is dit onder dik plastic verdwenen waarop een vette laag grind is gestort om nog meer auto's kwijt te kunnen.

Toen een paar jaar terug het terras van de Wylerberg hersteld moest worden werd de kuil waarop het huidige terras ligt, volgestort met gebakken gifgrond. U kent dat wel, van die roodbruine ronde knickers in de witte plastic bloempotten bij de bloemist. Een paar vrachtwagens vol zijn erin gestort en de effecten op het milieu? Die zijn te verwaarlozen hoor je vaak, maar er zijn ook onderzoeken die het tegendeel beweren, maar het was financieel het aantrekkelijkst.

De grote kers die 19 november tegen de vlakte ging is toentertijd ook kapot gemaakt. Om te kunnen graven bij het terras werd, zover ik kon zien, de allergrootste graafmachine ingezet die maar verkrijgbaar was. Een megading met stalen rupsbanden. Omdat de boomgaard op een helling staat is de bodem bijna altijd vochtig. Er werd daar toen al jaren niet meer met trekkers rondgereden dus de grond was los. Plots was daar die grote zware graafmachine die vlak langs de kers ging rijden en alle wortels van de boom kapot heeft gedrukt. De machine paste echter niet onder de boom door en de bestuurder begon met zijn grijper de onderste takken eraf te rukken. Dat werd enkele mensen op het sovokantoor teveel en SBB werd gewaarschuwd. De grote graver werd teruggeroepen en vervangen door een Kubota. Maar het leed was al geschied en de boom heeft nooit meer de kans gehad te herstellen van deze aanslag op zijn wortelgestel. Eergisteren is de dikke kersenboom omgezaagd en de stronk weggefreesd.

Het grasland van de "boomgaard" wordt tegenwoordig gemaaid. Niet aan het eind van het groeiseizoen, maar in de piektijd van sprinkhanen, dagvlinders en bloeiende planten. Dit jaar is alles kapot gemaaid en nog nooit heb ik daar in de afgelopen twintig jaar zo weinig vlinders, sprinkhanen en bloeiende planten gezien als dit jaar. "Dat is goed voor de vegetatie" is het antwoord als er vragen komen over dat maaibeleid van de graslanden. Je zou voor de aardigheid deze week is moeten gaan kijken hoe zinloos al dat gemaai geweest is. Het grasland ligt erbij als een crossterrein. Op de bouwplaats van het voormalige muziekcentrum Vredenburg in de binnenstad van Utrecht is een grotere rijkdom aan planten te vinden dan in de boomgaard van de Wylerberg. En wat is er overigens mis met scheve fruitbomen die niet meer gebruikt worden voor de fruitteelt. Een boom is geen lantaarnpaal!

Dit was een korte beschrijving van een klein stukje van de Wylerberg en op lokaties iets verderop is het vaak niet anders geweest. Ik heb gezien hoe daar gigantische holle kastanjes tegen de vlakke gingen terwijl de bosmuizen in paniek uit de holle stam wegrenden. De bomen moesten weg want “ze gaven schaduw op het gras”, en dat mag blijkbaar niet. Ik heb de dikke kersenbomen zien liggen. Ze moesten weg want “ze stonden te dicht bij elkaar”, en dat mag blijkbaar ook niet. Zo wordt er al jaren geen rekening gehouden met natuurwaarden en de ontwikkeling van natuur in het gebied. Er gaat bijna geen dag voorbij of je hoort wel weer een kettingzaag, een jachtgeweer, een bosmaaier of trekker rondragen; bezig met natuurbeheer!

Maar daar gaat het ook blijkbaar helemaal niet om. Het gaat over wandelroutes, zichtassen, subsidiegelden, draagvlak, bezoekersaantallen en het uitvoeren van zinloze plannen. Dat is veel belangrijker dan vogels, zoogdieren, planten, ecosystemen en natuur die toch niemand ziet maar termen die wel gebruikt kunnen worden als excuus om subsidiegelden op te kunnen halen.

Tientallen jaren gaat het duren voordat de sloop die deze week heeft plaatsgevonden weer is hersteld. Misschien dat mijn kleindochter dat op haar oude dag nog kan meemaken maar ik in ieder geval niet meer. “Zichtassen uit de jaren twintig”. Hoe verzin je het. Maakt SBB zich tegenwoordig ook druk over reclameborden die de zichtassen van de jaren twintig in Nijmegen bederven? Ik dacht het niet. Waarom dan wel dit ongeloofwaardige excuus gebruiken om zoveel natuur kapot te kunnen maken met gemeenschapsgelden in een natuurterrein?. “Zodat er weer zicht komt op de polder” staat er in de brief. Nu de bomen weg zijn zie je de woonwijken van Beek en de auto’s op de Rijksstraatweg. Wat polder? Denkt men nou werkelijk dat men in 2090 nog geïnteresseerd is in gezichtslijnen uit 1922? Kom op zeg. Maar tegen die tijd worden ongetwijfeld de zichtassen uit 2009 als excuus gebruikt om met subsidie van LNV, alle rechte bomen die er dan nog staan met veel geweld zinloos schief te laten drukken door een sloopbedrijf.

Overigens nog bedankt voor de misschien goedbedoelde geste, maar uw uitnodiging om in het voorjaar van 2010 samen met staatsbosbeheer van de eerste kersenbloesem te genieten sla ik hierbij daarom af.

Michel Klemann
Het Zwanevlot 106
7206 CE Zutphen

Een video van de sloop op 19 november 2009 is te bekijken op:
<http://www.youtube.com/watch?v=GqqFyHhWZYA>